

Raming aantal personen/ huishoudens onder de lage- inkomensgrens 2019 en 2020

Op verzoek van het CBS heeft het CPB een raming gemaakt van het aantal huishoudens en personen onder de lage-inkomensgrens van het CBS.

Het aantal personen en huishoudens onder de lage inkomensgrens zal naar verwachting afnemen in 2019 en 2020, wat mede het gevolg is van de door het CPB geraamde koopkrachtstijgingen in deze jaren.

CPB Notitie

Monique de Haard, Patrick Koot, Annikka Lemmens

december 2019

1 Inleiding

Op verzoek van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) heeft het Centraal Planbureau (CPB) een raming gemaakt van het aantal (personen in) huishoudens onder de lage-inkomensgrens (gedefinieerd door het CBS) in 2019 en 2020. Deze notitie bevat een toelichting op de gehanteerde ramingsmethodiek en de uitkomsten.

2 Ramingsmethodiek

De ramingen zijn gemaakt met het microsimulatiemodel MIMOSI van het Centraal Planbureau (CPB, 2016). De raming is gebaseerd op de geraamde koopkrachtontwikkeling voor 2019 en 2020 in de Macro Economische Verkenning 2020. Deze publicatie bevat een gedetailleerd overzicht van alle koopkrachtrelevante maatregelen in 2019 en 2020 (zie paragraaf 3.5).

De gehanteerde ramingsmethodiek bestaat uit vier stappen.

1. Allereerst wordt door het CPB voor elk huishouden uit het Inkomenspanelonderzoek de (nominale) koopkrachtmutatie voor 2019 en 2020 geraamd, gebruikmakend van MIMOSI. Voor het ramen van het percentage huishoudens met een laag inkomen moet de inkomensontwikkeling aan de onderkant van de inkomensverdeling zo nauwkeurig mogelijk in beeld worden gebracht. Een geringe daling of stijging van de koopkracht van deze huishoudens kan er immers toe leiden dat zij net onder of boven de lage-inkomensgrens uitkomen.
2. Vervolgens wordt de hoogte van de lage-inkomensgrens geraamd voor 2019 en 2020. Omdat deze grens een vast koopkrachtbedrag weergeeft, kan dit bedrag met behulp van de raming van de Consumentenprijsindex van het CPB (cpi) voor de genoemde jaren berekend worden op basis van eerdere jaren.
3. In de derde stap wordt voor alle huishoudens het geraamde inkomen vergeleken met het geraamde bedrag van de lage-inkomensgrens. Hiermee wordt de inkomenspositie van een huishouden ten opzichte van deze grens in 2019 en 2020 vastgesteld.
4. In de geraamde koopkrachtmutaties zijn de gevolgen van overheidsbeleid en van de loon- en prijsontwikkeling verdisconteerd. Daarbovenop wordt in de armoederaming rekening gehouden met de verwachte ontwikkelingen op sociaaleconomisch en demografisch gebied. Het gaat hierbij om arbeidsmarkt gerelateerde veranderingen zoals het vinden of verliezen van werk en om demografische veranderingen zoals trouwen en scheiden. De gevolgen van wijzigingen in deze zogenoemde persoonlijke omstandigheden spelen geen rol op individueel niveau in de koopkrachtramingen, die er juist voor bedoeld zijn om te laten zien welke koopkrachteffecten beleid heeft als alle andere omstandigheden gelijk blijven. Om in de armoederaming toch rekening te houden met de sociaaleconomische en demografische ontwikkelingen worden de waarnemingen uit het Inkomenspanelonderzoek bijgesteld naar de verwachte aantallen huishoudens en personen in 2019 en 2020, zoals het aantal één- en tweepersoonshuishoudens, het aantal kinderen, zelfstandigen, studenten, het aantal personen met een werkloosheids- of bijstandsuitkering etc. Nadat deze herweging is uitgevoerd, wordt de ontwikkeling van het aantal (personen in) huishoudens met een inkomen onder en boven de lage-inkomensgrens in 2019 en 2020 vastgesteld, waarbij gecorrigeerd wordt voor niveauverschillen tussen de ramingen van CBS en CPB die ontstaan door verschillende berekeningsmethodieken.

3 Uitkomsten

Tabellen 1 en 2 bevatten de geraamde aantallen huishoudens en personen onder de lage-inkomensgrens van het CBS in 2019 en 2020. De realisatiecijfers over 2012-2018 zijn afkomstig van het CBS. Voor een beschrijving van de resultaten verwijzen we naar [CBS \(2019\)](#).

De geraamde cijfers voor 2019 en 2020 kennen een onzekerheidsmarge: ontwikkelingen in de elementen die een grote rol spelen bij het bepalen van het aantal huishoudens en personen onder de lage-inkomensgrens, zoals lonen en prijzen, betreffen eveneens ramingen en kennen een bepaalde mate van onzekerheid die zich doorvertaalt in de raming van het aandeel lage inkomens. Naar verwachting daalt het aantal huishoudens onder de lage-inkomensgrens zowel in 2019 als in 2020. Met name de daling in 2020 is fors (meer dan 10%). Ongeveer 40% van de daling ten opzichte van 2018 valt te verklaren door de sociaaleconomische en demografische ontwikkelingen, zo neemt onder andere het aantal werkenden toe en het aantal uitkeringsgerechtigden af. De rest van de daling is vooral toe te wijzen aan de geraamde koopkrachtontwikkeling voor de groepen: werkenden, gepensioneerden, ontvangers van een werkloosheidsuitkering en ontvangers van een arbeidsongeschiktheidsuitkering. Voor deze groepen hangt de verbeterde positie samen met de positieve ontwikkeling van de lonen, zie [Macro-Economische Verkenning 2020](#). Het percentage huishoudens dat onder de lage-inkomensgrens zit, daalt in 2020 tot 6,6%, het laagste niveau sinds 2010.

Tabel 1 Raming aantal/aandeel huishoudens onder lage-inkomensgrens (a)

	Doelpopulatie (b)	W.o. laag inkomen	Percentage met laag inkomen
2011 (c)	7.009.000	482.000	6,9
2012	7.066.000	562.000	8,0
2013	7.112.000	630.000	8,9
2014	7.128.000	608.000	8,5
2015	7.172.000	590.000	8,2
2016	7.240.000	572.000	7,9
2017	7.324.000	581.000	7,9
2018 (vlp)	7.390.000	584.000	7,9
2019 (raming CPB)	7.472.000	555.000	7,4
2020 (raming CPB)	7.528.000	494.000	6,6

a) De lage-inkomensgrens van het CBS komt ongeveer overeen met de koopkracht van een bijstandsuitkering voor een alleenstaande in 1979, toen deze op zijn hoogst was.
b) De doelpopulatie t.b.v. armoedepublicaties van het CBS: totaal exclusief (personen in) studentenhuishoudens en huishoudens met onvolledig jaarinkomen.
c) De cijfers over 2011-2018 zijn afkomstig van het CBS en zijn afgerond op duizendtallen.

Tabel 2 Raming aantal/aandeel personen onder lage-inkomensgrens (a)

	Doelpopulatie (b)	W.o. laag inkomen	Percentage met laag inkomen
2011 (c)	15.877.000	929.000	5,8
2012	15.936.000	1.075.000	6,7
2013	15.971.000	1.187.000	7,4
2014	15.977.000	1.143.000	7,2
2015	16.014.000	1.103.000	6,9
2016	16.101.000	1.041.000	6,5
2017	16.227.000	1.029.000	6,3
2018 (vlp)	16.326.000	1.033.000	6,3
2019 (raming CPB)	16.442.000	972.000	5,9
2020 (raming CPB)	16.555.000	870.000	5,3

- a) De lage-inkomensgrens van het CBS komt ongeveer overeen met de koopkracht van een bijstandsuitkering voor een alleenstaande in 1979, toen deze op zijn hoogst was.
(b) De doelpopulatie t.b.v. armoedepublicaties van het CBS: totaal exclusief (personen in) studentenhuishoudens en huishoudens met onvolledig jaarinkomen.
(c) De cijfers over 2011-2018 zijn afkomstig van het CBS en zijn afgerond op duizendtallen.

Literatuur

CBS, 2019, 'Armoede en sociale uitsluiting 2019' ([link](#)).

CPB, 2016, Koot, P., M. Vlekke, E. Berkhout en R. Euwals, MIMOSI: Microsimulatiemodel voor belastingen, sociale zekerheid, loonkosten en koopkracht (geactualiseerde beschrijving 2016), CPB Achtergronddocument, Den Haag ([link](#)).

CPB, 2019 *Macro Economische Verkenning 2020* ([link](#)).